



НАЦІОНАЛЬНА МЕРЕЖА
РОЗВИТКУ ЛОКАЛЬНОЇ
ФІЛАНТРОПІЇ



GlobalGiving



Культура в умовах війни і після її завершення: громадська візія в Херсонській громаді

Звіт за результатами соціологічного онлайн-дослідження

Дослідження проведено БО «Фонд громади міста Херсон «Захист» за підтримки Національної мережі розвитку локальної філантропії та GlobalGiving

Відтворення та використання будь-якої частини цього продукту в будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання або використання будь-яким іншим способом з обов'язковим посиланням на джерело.

Червень 2025

Загальна інформація про дослідження

Методологія: онлайн-опитування за інтерактивною структурованою анкетною, посилання на яку відправлялося потенційним респондентам із бази даних (дослідницької онлайн-панелі Херсонської громади). Вибірка сформована на основі демографічних показників станом на 1 січня 2022 року. За таких показників похибка дослідження не перевищує 5% з вірогідністю 0.95. У вибірці представлені як херсонці, які зараз знаходяться в громаді, так і ті, хто виїхав з Херсона після 24.02.2022 і перебуває зараз в інших областях України або за кордоном. Офіційні дані щодо міграцій херсонців наразі відсутні, тому немає можливості оцінити представленість у вибірці респондентів за цією ознакою, проте існують підстави вважати, що співвідношення у вибірці респондентів, які залишилися в громаді є більшим, ніж у реальності, що може впливати на результати дослідження.

Мета дослідження: з'ясувати ставлення херсонців до питань, пов'язаних з роботою культурної сфери в умовах війни та громадське бачення розвитку культури в повоєнний час

Обсяг вибірки: 670 респондентів. Крім учасників дослідницької онлайн-панелі Херсонської громади до участі в опитуванні додатково запрошувалися респонденти через соцмережи

Терміни проведення польового етапу: з 1 по 22 червня 2025 року.

Замовник дослідження: Фонд громади міста Херсон «Захист».

Виконавці дослідження: Микола Гоманюк (Херсонське обласне відділення Соціологічної асоціації України, голова), Олег Сінаюк (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, директор), Ігор Даниленко (ТОВ Нью Імідж Маркетинг Груп, аналітик).

Виконавці висловлюють вдячність групі експертів, які надали поради під час підготовки дослідження, у складі: Олена Афанасьєва, Дементій Білий, Віталій Бєлобров, Світлана Думинська, Сергій Дяченко, Лілія Задорожня

Дослідницька група продовжує роботу над збільшенням та вдосконалення онлайн-панелі мешканців Херсонської міської громади з метою її максимального наближення до показників генеральної сукупності і запрошує усіх херсонців долучатися до панелі. Це можна зробити за посиланням: <https://lemur.ua/sign-up>

Ключові результати

- Попри війну і щоденний терор з боку агресора більша частина (55%) опитаних херсонців вважає, що культурі в Херсоні треба приділяти увагу. Тільки п'ята частина (27%) впевнена, що питання культури зараз не на часі. При цьому 68% вважають, що сучасний культурний продукт з Херсону має зосереджуватися на темах, які привертають увагу до унікальності нашого краю, а основна робота культурних закладів повинна бути спрямована на проведення культурних заходів за межами міста, щоб привертати увагу до Херсона. Прихильників такого підходу значно більше серед тих, хто зараз знаходиться поза громадою (співвідношення 1:1,6).
- Говорячи про повоєнне відновлення культурної сфери в Херсоні, респонденти хотіли би бачити відкритими передусім ті культурні заклади, які займаються формальною та неформальною освітою для дітей та молоді: навчальні заклади культурного спрямування (56%) та дитячі гуртки (54%).
- Рейтинг різних видів мистецтв, які треба, на думку респондентів, розвивати в Херсоні, очолює театр – 53% опитаних вважає, розвиток театру має бути пріоритетним у місті, а 64% сказали, що в Херсоні треба проводити театральні фестивалі після припинення обстрілів.
- 85% опитаних також заявили, що після завершення війни у Херсоні варто створити Музей сучасного мистецтва, а майже половина (48%) очікують на проведення фестивалю сучасного мистецтва у мирний час.
- Переважна більшість херсонців не ставить під сумнів важливість вшанування героїв, що загинули під час війни, але якщо йде мова про перейменування їхніми іменами вулиць, то 43% опитаних вважає, що перейменування вулиць іменами героїв треба відкласти до завершення війни, а 36% вказує, що вшанування героїв важливе, але це треба робити в інший спосіб. 63% думає, що це варто робити шляхом увічнення їхніх імен на меморіалі, присвяченому російсько-українській війні, 52% – встановленням меморіальних дошок на будинках, де вони жили, вчилися або працювали, і 52% – за допомогою міської «Книги пам'яті».
- Якщо ж говорити, про меморіал, присвячений російсько-українській війні, то 80% сказали, що його краще робити після завершення війни, а 13%, що треба це робити вже зараз. Порівняно з опитуванням у грудні 2023 року кількість таких відповідей збільшилася на 4%.
- А ось музеїфікувати руїни, які залишилися після влучань, половина херсонців (49%) не хоче, хоча кількість прихильників такої ідеї теж значна – 36%, і кількість їх порівняно з груднем 2023 рік не зменшується.
- Серед респондентів, які зараз знаходяться в Херсоні, 80% виявилися активними в плані відвідування культурних заходів. Найбільш зручними вони вважають онлайн-заходи (40%) і заходи в укриттях (40%). А з форм культурних заходів, які зараз цікавлять херсонців в Херсоні, найбільше виявилися ті, які передбачають активну участь: майстер-класи (36%) та заняття для дітей (34%).

Розподіл відповідей

Зміст слова «культура» для херсонців (N=670), %

Q.: Слово «культура» має багато значень, а що передусім «культура» означає для вас?

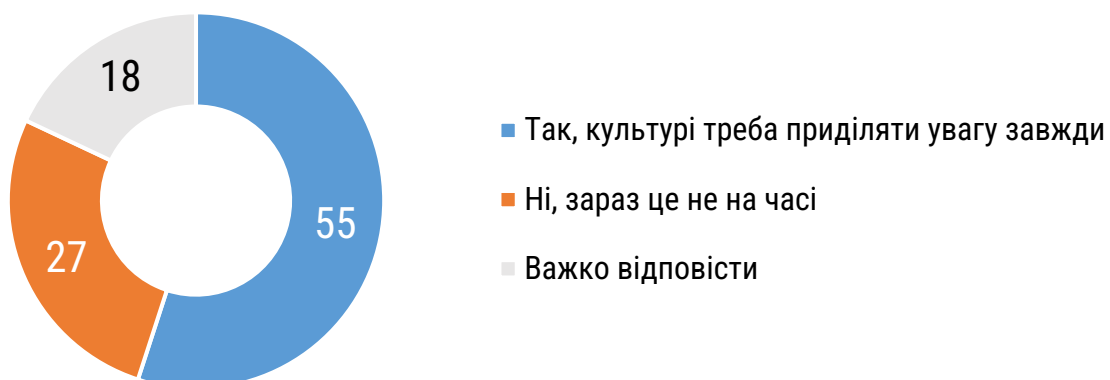
**Множинні відповіді*



Інші відповіді: бібліотечні заклади і спеціалісти; виховання толерантності, поваги до людей; відновлення міста, пам'ятки історії та архітектури; усе, що збагачує людину духовно / духовне життя; усе те що створено людьми; духовна спадщина матеріального і нематеріального характеру, яка зберігається упродовж століть, примножується і створюється на сучасному етапі; збереження освіти; знання історії країни, свого регіону; сукупність життєвих та духовних цінностей, норм поведінки, вплив народної творчості і мистецтв на розвиток суспільства; ідентичність та висловлювання нових ідей мовою мистецтва; толерантність, чесність, заходи, мистецтво тощо; це значно більше ніж зазначені пропозиції, культура охоплює як духовні так і матеріальні цінності; "Це спосіб життя, де гармонійно поєднуються власні інтереси і інтереси всього суспільства та живого. Для мене це значить, не тільки не нашкодити, а навпаки, розвинути, покращити, удосконалити будь-які вміння завдяки яким життя на Землі буде більш комфортним, як для людей, так і для усього живого. Культура – це те світле, що надихає та спонукає нас на добро і, включно на добро в будь-яких його проявах фізичних, духовних, моральних".

Оцінка потреби приділяти увагу сфері культури (N=670), %

Q.: Чи потрібно зараз в Херсоні в умовах війни приділяти увагу сфері культури?



Загальна оцінка фокусу культурного продукту, який представлятиме Херсонську громаду (N=670), %

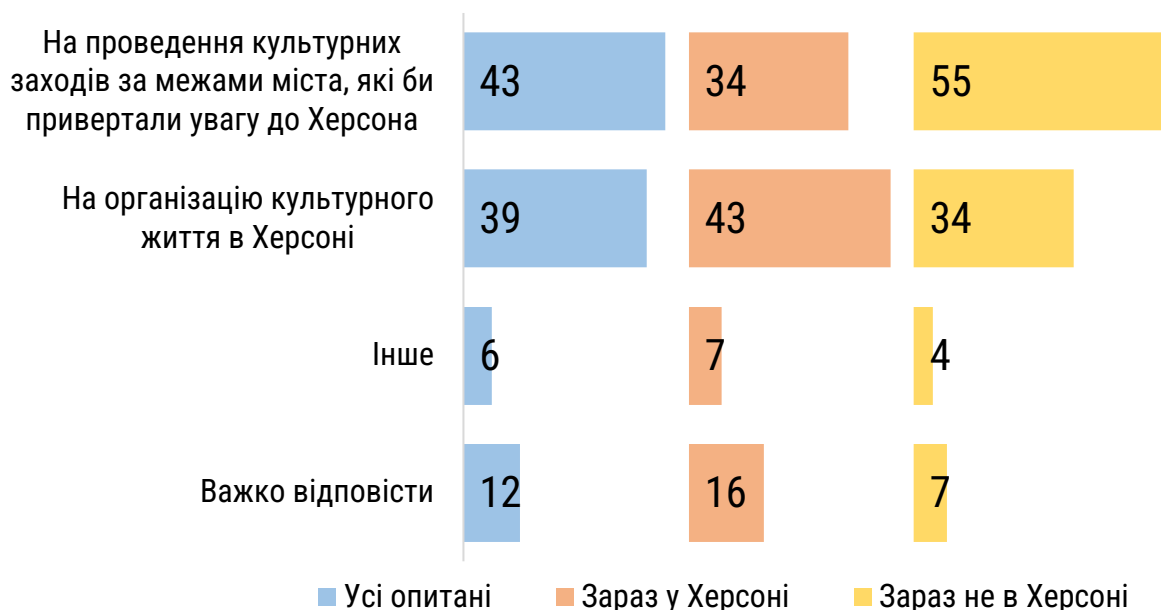
Q.: На якій темі має бути більше зосереджений культурний продукт, який представлятиме Херсонську громаду – на унікальності нашого краю чи на наслідках російського вторгнення?



Оцінка пріоритетів в культурній сфері (N=670), %

Q.: На що, на вашу думку, має бути більше спрямована основна робота культурних закладів в Херсоні?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: важливі обидва варіанти / завжди є дві рівноцінні складові: культурні інституції Херсона, з одного боку, мають підтримувати культурне життя у місті серед херсонців, а з іншого, популяризувати здобутки культурної діяльності Херсона за його межами – в області, в Україні та за кордоном / організація культурного життя в місті дуже важлива, але заходи за межами міста задля привернення уваги до нашого регіону та розвитку Херсонщини не менш важливі для громади; виховання – довгий процес, але без цього ми не зростатимемо; відродження та збереження культурних традицій краю / захист культурної спадщини / зберігання культурної спадщини, традицій, національно колориту / зберегти і відновити культурне надбання Херсонщини; дозвілля, інформаційна, культурно-просвітницька діяльність, надання сучасних послуг; вшанування пам'яті загиблих; пошук митців та проектів які можуть генерувати додану вартість в культурі, що в свою чергу буде постійним рушієм розвитку та медійності міста; на майбутнє покоління, на освіту дітей в сфері культурного простору; на моральну підтримку та підтримку херсонців; не зовсім розумію про доцільність проведення культурних заходів, до яких навіть добратися безпечно немає змоги; не на часі / доцільно – захист міста, усе інше – після війни.

Оцінка пріоритетності відновлення закладів культури (N=670), %

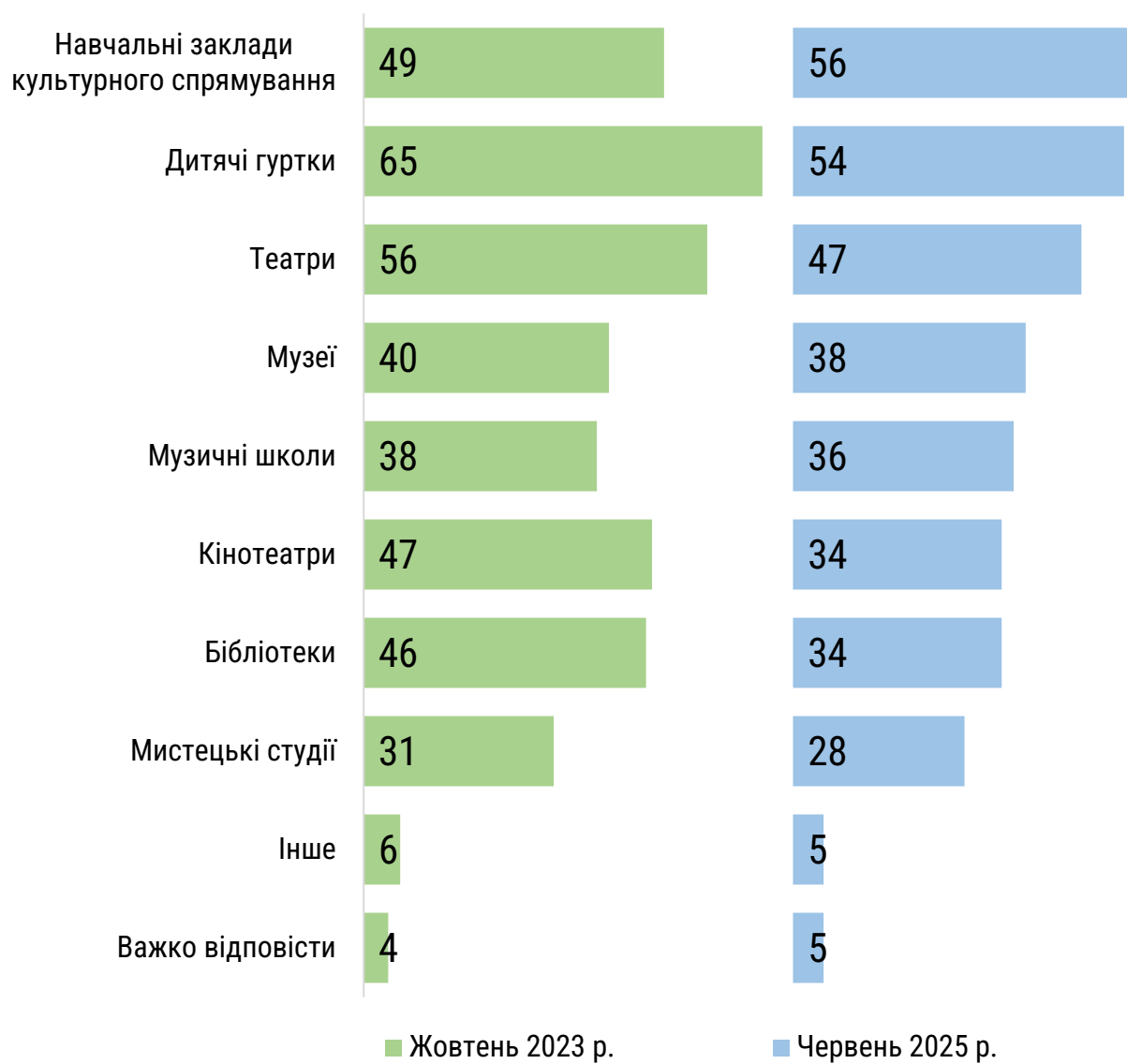
Q.: Які види культурних інституцій в Херсоні мають відновлювати роботу у Херсоні в першу чергу (після припинення обстрілів)?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: усі заклади, де навчаються, проводять дозвілля, задовольняють інформаційні потреби, отримують безкоштовно інші актуальні послуги / будинки культури; у першу чергу мають відновлюватися ті інституції, які будуть згуртовувати та підтримувати моральний дух людей, відроджувати культурну спадщину; також духовні центри, центри відновлення ментального здоров'я, психологічні і психіатричні заклади; усе повинно працювати / усе, що можна, щоб скоріше повернулись люди; гуртки та просвітницькі заходи для дорослих; культурні центри; фестивалі; "Мають відновлюватися всі одразу — немає пріоритетів. Але це відновлення буде залежати від ситуації та можливостей, наявності фахівців та приміщень. Передбачити стан міста на момент початку мирного життя неможливо".

Динаміка оцінки пріоритетності відновлення закладів культури, %



Оцінка пріоритетності розвитку різних мистецтв в громаді (N=670), %

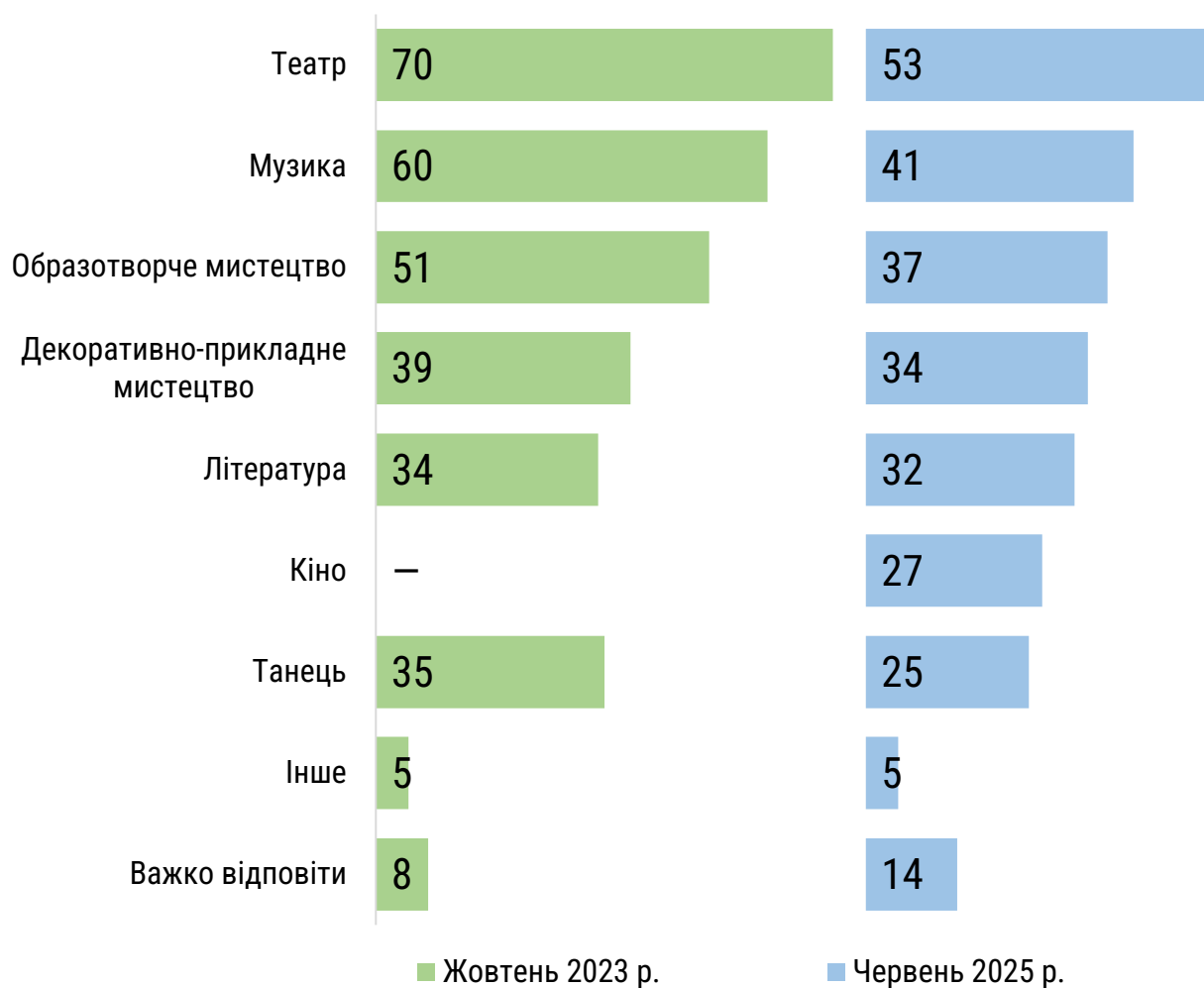
Q.: Розвиток яких видів мистецтв має стати пріоритетним в Херсоні?

*Множинні відповіді



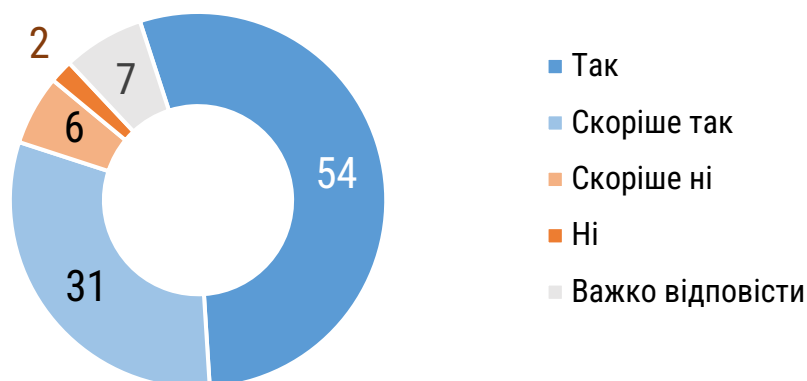
Інші відповіді: усе вищезазначене / усі важливі / усі види мистецтва, що перелічено, мають бути пріоритетними; дизайн, архітектура; циркове мистецтво; фестивалі як окремий вид мистецтва.

Динаміка пріоритетності розвитку різних мистецтв в громаді



Громадське бачення ідеї створення Музею сучасного мистецтва в Херсоні (N=670), %

Q.: Чи варто після завершення війни створювати у Херсоні Музей сучасного мистецтва?



Оцінка пріоритетності проведення фестивалів (N=400), %

Q.: Які на вашу думку фестивалі варто проводити в Херсоні (після припинення обстрілів)?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: усі перераховані фестивалі потрібно започаткувати та проводити; будь-яка ініціатива за будь-яким видом мистецтва має бути підтримана, розмір фінансування та першочерговість має надаватися тільки виходячи з якості самої ідеї фестивалю; відновити фестиваль Таврійські ігри; історичні; класичної музики; Мельпомену Таврії з урахуванням сучасних викликів; мілітарі, що поєднає рок, історію, сьогодишню війну, а також стане знаком вшанування захисників; фестивалі культурної спадщини нашої Держави; фестиваль крафтових продуктів і напоїв;

фестиваль Ленд-Арту; Фестиваль незламний, де має бути разом все вищезазначене; фестиваль циркового мистецтва; фольклорний, туристичний, лялькових театрів; ярмарки народної творчості, фестиваль української культури тощо.

Динаміка пріоритетності проведення фестивалів, %



Громадське бачення щодо подальшого перейменування в громаді (N=670), %

Q.: Зараз до Херсонської військової адміністрації приходять багато пропозицій щодо перейменування вулиць міста іменами загиблих героїв. Який варіант відповіді відповідає Вашому баченню цього питання?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: герой — кожен українець, який захищав країну, вулиць не вистачить на всіх; називати вулиці треба нейтральними назвами, а пам'ять загиблих треба в меморіалах або на алеях Слави; не варто називати вулиці іменами загиблих героїв, бо всі, хто бореться з рашистською нечистю, є героями; повністю відсутня поінформованість населення про те, чиїми іменами називають вулиці, а крім того необхідно в дужках писати "старі" назви вулиць, щоб містяни які повертаються в місто і живуть в місті почувалися комфортно (в рідному місті відчуваєшся чужинцем); зараз не найкращий час для цього.

Громадське бачення різних форм увічнення загиблих під час російсько-українській війні героїв (N=670), %

Q.: Які форми увічнення загиблих під час російсько-українській війні героїв мають бути пріоритетними у Херсоні?

*Множинні відповіді



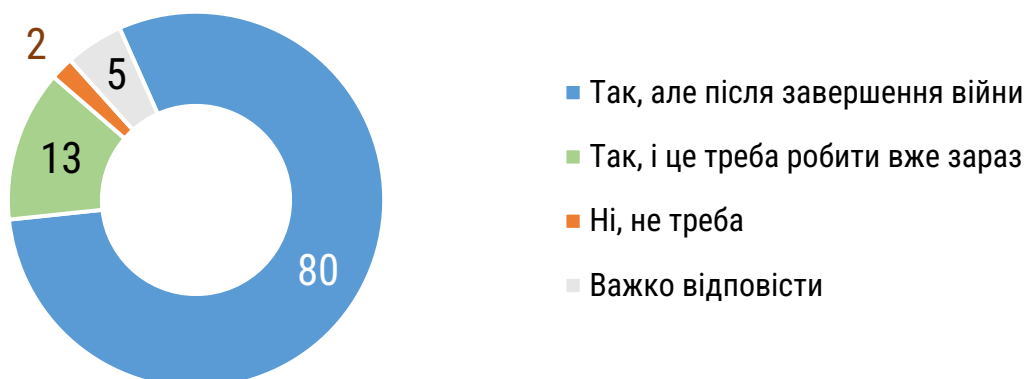
Інші відповіді: усе, що перелічено; закладання парку, де кожне дерево буде символізувати героя, біля дерева встановити табличку з іменем та історією героя; меморіал, інтернет-сайти, змагання, назви вулиць; підійде будь-який формат, тільки щоб влада на цьому не наживалась, як завжди; це багатошаровий процес, усі інструменти треба задіяти, а головне — шанувати живих героїв; важко відповісти.

Динаміка громадського бачення різних форм увічнення загиблих під час російсько-українській війні героїв

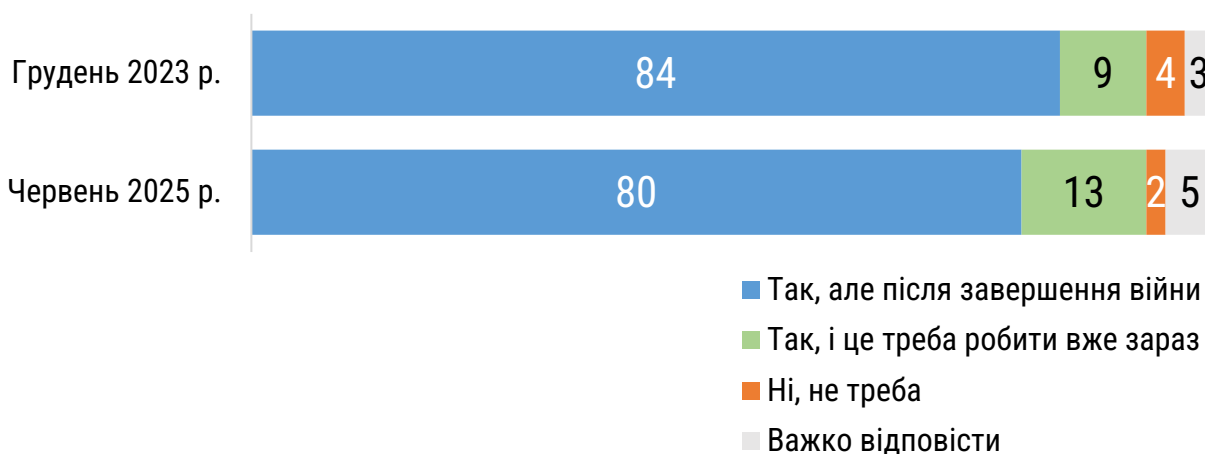


Громадське бачення ідеї створення в Херсоні меморіалу присвячений російсько-українській війні (N=670), %

Q.: Як ви вважаєте, варто чи ні створювати в Херсоні меморіал присвячений російсько-українській війні?

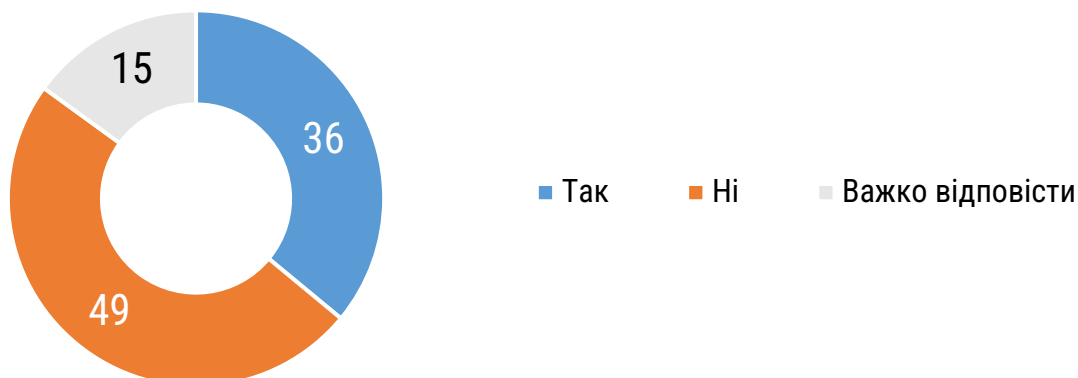


Динаміка громадського бачення ідеї створення в Херсоні меморіалу присвячений російсько-українській війні, %



Оцінка ідеї музесфікації руїн в Херсоні (N=670), %

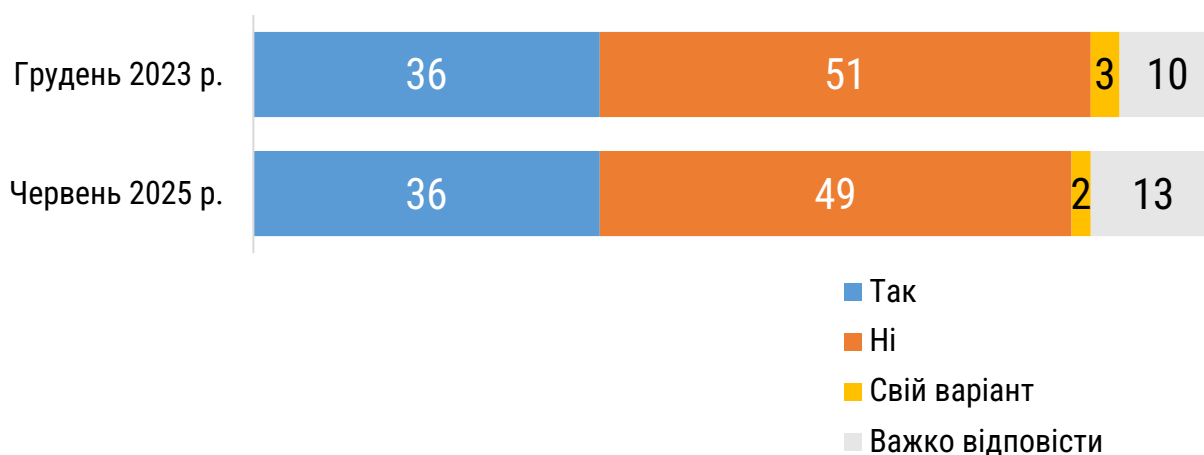
Q.: Чи варто залишити у місті один або декілька зруйнованих російськими окупантами будинків як нагадування про війну?



Коментарі учасників опитування: варто відновити всі будівлі, але поряд встановити табличку

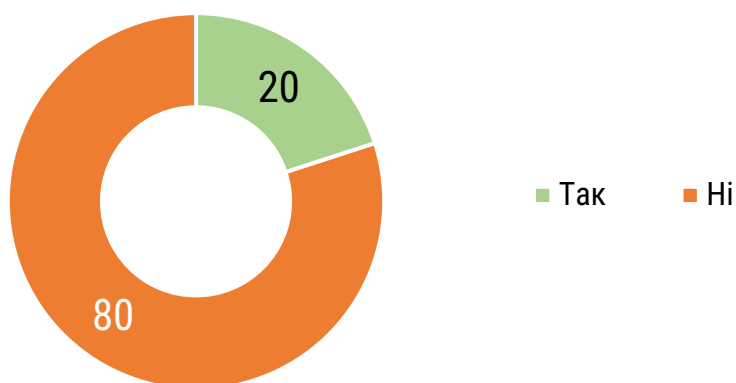
з фото до/після руйнувань; все одно через декілька років земля знадобиться під комерційні цілі, і нагадування зникне; на місцях масових розстрілів чи поховань розбити парки, сквери; можливо, законсервувати або під скляний купол; можна зробити музей мініатюр-руїн, а місто відбудувати; будинок або фасад треба відновити але біля будинку можна залишити стенд з фото який він був після війни; не хотілося б про це зайвий раз нагадувати, але пам'ятати потрібно; створити металевий великий меморіал із залишків розбитої металевої зброї ворога; варто залишити, і не один, а в кожному районі; у нас і до війни місто виглядало, як після війни, тому просто залишати зруйновану будівлю не буде виглядати меморіальною пам'яткою, для цього має пройти певний час для професійного відродження всіх інших пам'яток; з руїною, яка буде варта меморіалізації, потрібно буде комплексно працювати та вписувати у сучасну архітектурну концепцію; цей будинок (частина будинку) або декілька будівель має стати частиною музею злочинів рф; якщо інші не будуть проти, та це потім зможе привертати увагу для екскурсій.

Динаміка оцінки ідеї музеєфікації руїн в Херсоні



Досвід участі у культурних заходах у Херсоні (N=378 – ті, хто зараз в Херсоні), %

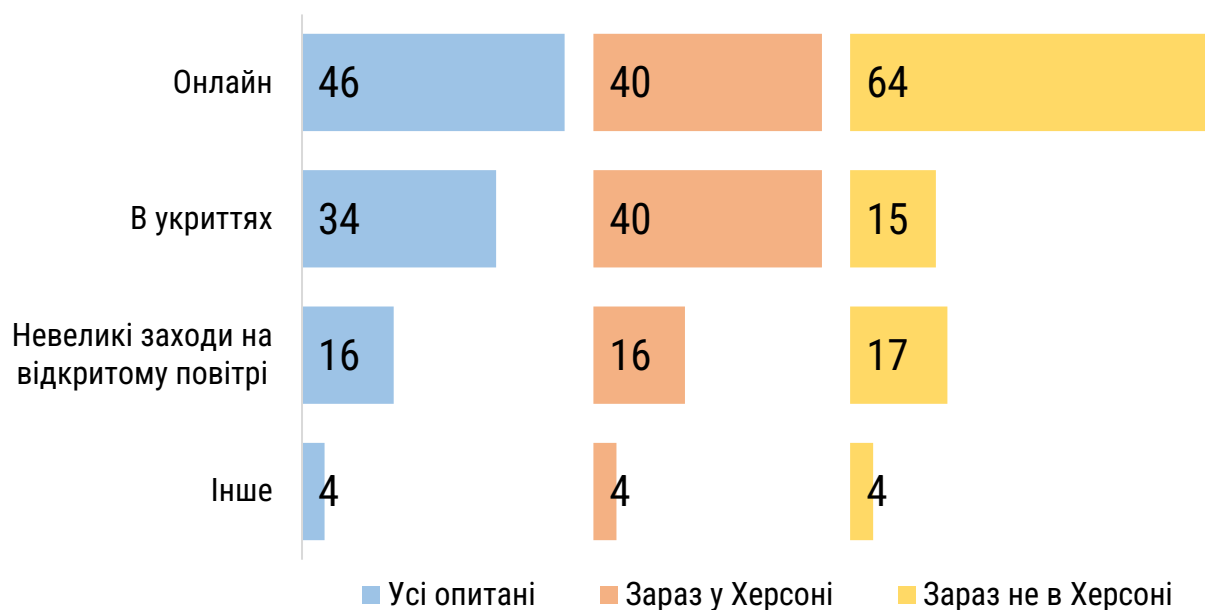
Q.: Чи брали ви участь у культурних заходах у Херсоні за останні 6 місяців?



Оцінка зручності різних форматів культурних заходів (N=670), %

Q.: Які формати культурних заходів вам найбільш зручні зараз?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: будь-які; змішана форма; онлайн та в укриттях; на більш-менш безпечних територіях для переселенців і херсонців; настрою немає відвідувати; зараз жодні — небезпечно / недоречно / не на часі.

Зацікавленість у різних видах культурних заходів (N=670), %

Q.: Які види культурних заходів зараз вас цікавлять найбільше?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: усі цікаві; вистачає онлайн, зараз хто хоче, той відвідує у зручному форматі; заходи по плануванню відновлення міста; ярмарки присвячені зборам для допомоги нашим Захисникам; ярмарок майстрів; наразі це недоречно та небезпечно; наразі я військовий, немає коли; зараз не маю часу і можливості цікавитись культурними заходами; важко відповісти.

Канали інформування про культурні заходи в Херсоні (N=400), %
 Q.: Як Ви дізнаєтеся про культурні заходи, які зараз відбуваються у місті?

*Множинні відповіді



Інші відповіді: будь-які наявність можливості; соціальні мережі — Instagram, YouTube, Facebook; сайт Департаменту гуманітарної політики Херсонської ОДА; дізнаюся в церкві; немає / не вистачає такої інформації взагалі.

Портрет респондентів

Стать

Жіноча	57
Чоловіча	43

Вік

18-29	14
30-44	31
45-59	26
60+	29

Зайнятість

Працюють на державному чи комунальному підприємстві / установі / організації	31
Пенсіонери	21
Безробітні, зайняті домашнім господарством, доглядом за дітьми	16
Працюють за наймом у приватній компанії / підприємстві / організації	15
Студенти	5
Підприємці	3
Волонтери	3
Фрілансери, самозайняті	2
Інше	4

Місце проживання до 24 лютого 2022 року

м. Херсон	74
Інші населені пункти Херсонської громади	26

Місце проживання зараз

У Херсоні	58
В іншій області України	33
За кордоном	9

У якій області проживають ті, хто змінювали місцепроживання після 24.02.2022

Одеська	8
м. Київ	5
Миколаївська	4
Львівська	4
Київська	3
Дніпропетровська	1
Івано-Франківська	1
Вінницька	1
Хмельницька	1
Полтавська	1
Кіровоградська	1
Чернівецька	1
Інші області	2
Разом	33

**У якій країні проживають ті, хто змінювали місце проживання після
24.02.2022**

Польща	3
Німеччина	1
Румунія	1
Інші країни	4
Разом	9